

допомагають сформувати ціннісні орієнтації підлітків, осмислити себе і своє місце в житті; надають можливість набути впевненості у своїх силах; навчають брати на себе відповідальність, гідно справлятися із ситуаціями соціального неуспіху та залишатись оптимістом, усвідомлюючи значущість та силу індивідуальної ініціативи; оволодівають навичками співробітництва тощо. Взаємодіючи з дітьми, дитячі об'єднання розкривають свій потенціал, який не обмежується лише педагогічним впливом на дітей, але є й соціальним, психологічним. Саме ця багатомірність дозволяє їм брати участь у становленні дитини як особистості, сприяти створенню у неї власної ієрархії цінностей. Вільні від жорсткої регламентації, обов'язковості, дитячі організації та об'єднання мають широкі можливості для виховання особистості. Виховання власної гідності підлітків в умовах дитячого об'єднання передбачає цілісність виховних впливів на особистість, які спрямовують підлітка на самопізнання та самовдосконалення, вміння взаємодіяти з іншими і, разом з тим, проявити себе, відповідати за свої вчинки тощо.

Отже, цінність дитячого об'єднання у контексті виховання власної гідності підлітків полягає у: наявності певних ідеологічних засад, заснованих на моральних нормах та загальнолюдських цінностях, які є значущими та важливими для підлітків; допомозі підлітку знайти надійну життєву опору, яка базується на духовних цінностях, осмисленні себе і свого місця у житті, набуття впевненості в своїх силах; ствердженні почуття самоцінності та значущості; отриманні доступу до знань та навичок, які дозволяють набувати досвід гідної відповідальної поведінки (яка регламентується статутом та завданнями дитячого об'єднання); набутті навичок самопізнання, розкриття своїх можливостей, прагненні до самовдосконалення; досвіді різноманітної діяльності, можливості випробувати власні сили, навчитись справлятися з ситуаціями неуспіху; рольових розстановках в середині дитячого об'єднання, де підліткам надається можливість самостійної, ініціативної діяльності, співкерівництва; наявності дорослих лідерів, здатних бути цікавими та повести за собою сучасних дітей. Відповідно до цього, дитячі організації та об'єднання виступають "школою життя", де підлітки мають можливість набути досвід різноманітної діяльності, а виховання здійснюється через конкретні справи. Такий виховний потенціал перетворює сьогодні дитячі об'єднання на дієвий інструмент виховання підростаючої особистості.

5. ВИХОВНИЙ ПОТЕНЦІАЛ ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ

О. В. Базелюк

ЕСТЕТИЧНИЙ КОМПОНЕНТ У СИСТЕМІ НАВЧАЛЬНО-ВИХОВНИХ ЗАВДАНЬ З ІНФОРМАТИКИ

У Концепції загальної середньої освіти стратегії інтегративності та варіативності загальної мистецької освіти визначені як головні орієнтири її подальшого розвитку. Сучасні науковці (О. Курєвіна, Л. Масол,

Н. Миропольська, Л. Предтеченська, Л. Савенкова, Н. Терентьєва, Г. Шевченко, О. Щолокова, Б. Юсов та ін.) актуалізуючи інтегративні тенденції предметів художньо-естетичного циклу підкреслюють, що в умовах інтегрованого навчання ефективніше відбувається взаємопроникнення й систематизація знань учнів, становлення в них цілісної та багатомірної картини світу, розвиток творчих здібностей і гнучкого мислення. Концепція загальної середньої освіти декларує необхідність підготовки учнів до вимог суспільства знань: “зростання соціальної й особистісної значущості опанування учнями комп’ютерної грамотності, без якої неможлива успішна адаптація в інформаційному суспільстві, вимагає докорінних змін в інформатизації загальної середньої освіти... Завершуючи основну школу (5-9 класи), учні на практичному рівні мають добре... вміти користуватися комп’ютером” [4].

Говорячи про естетичний компонент у навчально-виховних завданнях з інформатики необхідно враховувати, що сучасний спосіб існування твору мистецтва є здебільшого технологічним, оскільки він сприймається реципієнтом через засоби масової комунікації. Звідси – естетизація сучасного життя задається не самим мистецтвом, а засобами масової комунікації, бо за своєю природою вони є естетичними. Вони не тільки поширюють інформацію, але й сприяють встановленню спільної мови і згоди, загального відчуття та смаку, які є естетичними. Створення естетично-художнього середовища повсякденності зараз відбувається через комп’ютерну культуру, яка змінює людську психіку, ментальність, сенсорику, спосіб мислення і сприйняття дійсності, формує нове світовідчуття та нові потреби, виразити і задовольнити які неможливо на основі традиційного культурного арсеналу і традиційних цінностей.

Естетичний компонент, як один з чинників естетизації освітнього середовища, змінює якісні параметри навчально-виховного процесу, всього освітнянського простору закладу і ширше – життєдіяльності учнів у школі й поза її межами. Разом із сукупністю сучасних засобів навчання вони сприяють входженню учнів в енергетичне поле мистецьких цінностей, посилюючи їх ціннісно-емоційний резонанс і поліхудожній вплив. Таким чином статус мистецтва в школі перетворюється на провідного репрезентанта універсального естетичного маркера буття, який позитивно впливає на все навколишнє життя учнів. [5, с. 267].

Аналізуючи програму з інформатики для 9 класів (рівень стандарту) (авт. І.О. Завадський, Ж.В. Потапова, Ю.О. Дорошенко), підручники з інформатики [1; 2; 3; 6] маємо відмітити, що система навчально-виховних завдань орієнтована більшою мірою на опанування “технологічних” навичок. Такі теми як “Основи роботи з текстовою інформацією”, “Основи растрової графіки”, “Основи векторної графіки” разом складають лише близько третини об’єму матеріалу, що вивчається. Зрозуміло, що у навчально-виховному процесі технологічного опанування складних програм губиться естетична складова.

Для активізації естетичного компонента у системі навчально-виховних завдань з інформатики ми пропонуємо посилити взаємодію із предметом “Художня культура” за допомогою міжпредметної інтеграції. На початку, використовуючи в завданнях твори мистецтва (які, наприклад, паралельно

вивчаються на уроках “Художньої культури”), та згодом орієнтуємо учнів на реалізацію власних творчих задумів та стимуляцію власної художньої творчості за допомогою мультимедійних засобів. Таким чином, естетичний компонент у системі навчально-виховних завдань з інформатики, шляхом створення художніх мультимедійних образів, візуалізації знань та результатів власної роботи, посилює позитивний вплив як на емоційно-мотиваційний стан учня, так і на загальний емоційний фон у класі.

Література:

1. Інформатика: Підруч. для загальноосвіт. навч. закл. [9 кл.] /Л.Л. Володіна, В.В. Володін. – Х.: Гімназія, 2009. – 384 с.
2. Інформатика: 9 кл.: Підруч. для загальноосвіт. навч. закл. /І.О. Завадский, І.В. Стеценко, О.М. Левченко. – К.: Видавнича група ВНУ, 2009. – 320 с.
3. Інформатика: підруч. для загальноосвіт. навч. закл. [9 кл.] / Н.В. Морзе, В.П. Вембер, О.Г. Кузьмінська. – К.: УВЦ “Школяр”, 2009. – 344 с.
4. Концепція загальної середньої освіти (12-річна школа) //Інформаційний збірник Міністерства освіти і науки України. – 2002. – № 2 – К.: Педагогічна преса, 2002. – 23 с.
5. Масол Л.М. Загальна мистецька освіта: теорія і практика / Л.М. Масол. – К.: Промінь, 2006. – 432 с.
6. Ривкінд Й.Я. Збірник завдань з інформатики [9 кл.] / Й.Я. Ривкінд. – К.: Генеза, 2006. – 352 с.

Т. В. Гончарук

ВИХОВАННЯ ЕКОЛОГІЧНОЇ КУЛЬТУРИ УЧНІВ У ПРОЦЕСІ ПРОЕКТНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ НА УРОКАХ БІОЛОГІЇ

Життя та розвиток людини – невіддільна частина природи. Сучасна людина має рахуватись із законами й силами, які в ній діють. Існування людства можливе за умови гармонійного співіснування з довкіллям. Інтенсивна зміна природного середовища під впливом антропогенних чинників створює загрозливу ситуацію на планеті. В зміні характеру розвитку майбутнього суспільства, гармонізації відносин в системі “людина – природа” важливу роль відіграватиме сучасна молодь. Тому цілком закономірним є формування в системі освіти сучасної школи екологічного мислення учнів, що передбачає шанування усього живого на Землі, усвідомлення кожною людиною своєї причетності до планетарного братства живих істот [1].

Екологічна освіта, на думку Н.Смагло, повинна сприяти вирішенню завдань гуманізації стосунків людини із природним середовищем [2]. Екологічну освіту як приклад психолого-педагогічного принципу єдності освіти та виховання, в результаті якої формується особистість учня, визначає К.Кудрявцева [3]. Екологічне виховання як педагогічний процес, спрямований на формування екологічної культури особистості, трактує Г.Пустовіт [4]. Таким чином, завершальною метою екологічної освіти в школі є виховання екологічної культури учня, формування людини з новим екоцентричним типом мислення.

Екологічна освіченість учня відповідно до Державного стандарту екологічної освіти передбачає: володіння системними знаннями про екологічні